

Kitap ve Kütüphane: Kitaplar ile Geçen Bir Ömür
Mustafa Vedat SÖNMEZ'e Armağan

Book and Library: A Life with Books, A Gift to Mustafa Vedat SÖNMEZ

Burcu AYDEMİR ŞENAY

Makale Bilgisi / Article Information

Bu makaleye atf yapmak için / To cite this article:

Aydemir Şenay B. (2023). Kitap ve kütüphane: Kitaplar ile geçen bir ömür Mustafa Vedat SÖNMEZ'e Armağan. *Bilgi Dünyası*, 24(1), 99-107. doi:10.15612/BD.2023.703

Makale türü / Paper type: Kitap Tanıtımı / Book Review

DOI: 10.15612/BD.2023.703

Geliş Tarihi / Received: 04.02.2023

Kabul Tarihi / Accepted: 12.05.2023

Elektronik Yayınlanma Tarihi / Online Published: 10.06.2023

İletişim / Communication

Üniversite ve Araştırma Kütüphanecileri Derneği / University and Research Librarians Association

Posta Adresi / Postal Address: Marmara Sok. No:38/17 06420 Yenışehir, Ankara, Türkiye.

Tel: +90 312 430 03 61; Faks / Fax: +90 312 430 03 61; E-posta / E-mail: bilgi@bd.org.tr

Web: <https://bd.org.tr>

Kitap ve Kütüphane: Kitaplar ile Geçen Bir Ömür Mustafa Vedat SÖNMEZ'e Armağan

Yayına Haz. A. Demir, T. Tombuloğlu, S. Balcı.
İstanbul: Efe Akademi Yayınları, 2021, 456 s.
ISBN: 978-625-8065-74-9

Burcu AYDEMİR ŞENAY*

Öz

“Tarihi Kütüphaneler”, “Cumhuriyet Dönemi Kütüphaneleri”, “Dünya Kütüphaneleri” ve “Tarih Boyunca Türklere Kitap” olmak üzere dört farklı bölüm altında 27 yazı ile Mustafa Vedat SÖNMEZ röportajını da içeren bir yazının da bulunduğu, farklı dönemler üzerinden kütüphanelerin değerlendirildiği aynı zamanda tarih boyunca Türklere kitap ve kitap kültürünün de ele alındığı “Kitap ve Kütüphane: Kitaplar ile Geçen Bir Ömür Mustafa Vedat SÖNMEZ'e Armağan” başlıklı eser tanıtım yazısı olarak değerlendirilerek hazırlanmıştır.

Anahtar sözcükler: Tarihi kütüphaneler, Dünya kütüphaneleri, Cumhuriyet Dönemi kütüphaneleri, Türklere kitap, Kitap ve kütüphane.

* Dr. Öğr. Üyesi, Atatürk Üniversitesi, Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, burcua04@gmail.com

Book and Library: A Life with Books, A Gift to Mustafa Vedat SÖNMEZ

Yayına Haz. A. Demir, T. Tombuloğlu, S. Balcı.
İstanbul: Efe Akademi Yayınları, 2021, 456 s.
ISBN: 978-625-8065-74-9

Burcu AYDEMİR ŞENAY*

Abstract

There are 27 articles under four different sections: "Historical Libraries", "Republican Period Libraries", "World Libraries" and "Books in Turks Throughout History", including an article including Mustafa Vedat SÖNMEZ's interview, and an evaluation of libraries over different periods, as well as history. The work titled "Book and Library: A Life with Books, A Gift to Mustafa Vedat SÖNMEZ", in which the book and book culture among Turks was discussed throughout the period, was prepared by evaluating it as an introductory article.

Keywords: Historical libraries, World libraries, Republican Era libraries, Books in Turks, Book and library.

* Asst. Prof. Dr., Atatürk University, Department of Information and Records Management, burcu04@gmail.com

Kitap ve Kütüphane, Prof. Dr. Alpaslan Demir, Doç. Dr. Tuba Tombuloğlu ve Prof. Dr. Sezai Balcı'nın editörlüğü ile başarılı, özverili, işine tutkuyla bağlı olmasından ve kullanıcıların zihinlerinde her daim olumlu iz bırakmasından ötürü vefa göstergesi olarak Mustafa Vedat Sönmez'e armağan kitabı olarak hazırlanmıştır. Kitap, tarihi kütüphaneler, Cumhuriyet Dönemi kütüphaneleri, dünya kütüphaneleri ve tarih boyunca Türklere kitap olmak üzere dört bölüm ve bu bölümlerin altında 19 farklı üniversiteden 30 yazarın kaleme aldığı 27 çalışmadan ve söz konusu 27 çalışmadan farklı olarak Resul Şahsi ve Tümer Yılmaz'ın Mustafa Vedat Sönmez ile gerçekleştirdikleri röportajın da yer aldığı yazıdan oluşmaktadır. Resul Şahsi ve Tümer Yılmaz'ın Mustafa Vedat Sönmez ile gerçekleştirdikleri röportajda (s. 7-17), -özellikle Mustafa Vedat Sönmez'i tanıma imkânı bulamayan- kıymetli okuyuculara; Sönmez'in akademik yaşamlarına dokunduğu değerli akademisyenlerle ve kütüphane hizmeti alan kullanıcılarla arkadaş ilişkisi kurduğu, kendini kullanıcıların/okuyucuların yerine koyarak hizmet sunduğu ve en önemlisi günümüzde bilginin paylaşılmasında kendini mesleğine adanmış bir kütüphaneci olduğunu göstermektedir.

Eserin, "*Tarihi Kütüphaneler*" (s. 21-103) başlıklı ilk bölümünde, dört farklı çalışma yer almaktadır. Bölüm, Türklere kütüphane kültürünün farklı dönemler üzerinden ele alınması açısından oldukça önemlidir. Firdevs Özen'in kaleme aldığı "*Selçuklu Devri Kütüphaneleri*" başlıklı ilk çalışmada, Selçukluların, eğitime ve bilime verdikleri değerlerin bir göstergesi olarak medreseler ile birlikte kütüphaneler kurdukları belirtilerek, bu kütüphanelerde o döneme ait eserlerin ve yazmaların toplandığı, bu bağlamda kurulan kütüphanelerin dönem için bilim merkezi olma noktasında birer cazibe merkezi olduğu vurgulanmıştır. Abdolvahid Soofizadeh ve Eralp Erdoğan'ın ele aldığı "*Safevî ve Kaçar Devletlerinde Kütüphane*" başlıklı ikinci çalışmada, Safevî Devleti döneminde kitap, kütüphane ve kütüphaneciliğin önemine değinilerek, dönem içerisinde kurulan kütüphaneler kronolojik olarak ele alınmıştır. Aynı başlıklı yazıda, Kaçar Devleti döneminde de kitap ve kütüphanenin önemine değinilmiş ve Kaçar Devleti'nin batıda bulunan ülkelerden geri kalmamak adına verdiği çaba ele alınmış ve o dönemde kütüphanelerin halkın kolay erişebileceği birer merkez haline geldiği belirtilerek döneme ilişkin değerlendirmelerde bulunulmuştur. Ahmet Altay ve Nuri Taşkın'ın kaleme aldığı "*II. Abdülhamid Dönemi Türk Kütüphaneciliği Üzerine Genel Bir Değerlendirme*" başlıklı üçüncü çalışmada, II. Abdülhamid Dönemi başlarında kütüphaneler ve bu kütüphanelerin durumu, kütüphane ve kütüphanecilik alanında yapılan çalışmalarla, o dönemde kurulan kütüphaneler değerlendirilmiş aynı zamanda kitapların ve kütüphanelerin uluslararası diplomaside etkisi ele alınmış ve kütüphanelere ilişkin hukuki ve bürokratik düzenlemelere yer verilmiştir. Mithat Aydın'ın ele aldığı ve bölümün dördüncü ve son çalışması olan "*Aydın Vilayetinde Kütüphaneler*" başlıklı çalışmada, Osmanlı Devleti'nde kütüphanelerin gelişimi değerlendirilmiş ve kütüphanelerin kaynak açısından yetersizliği konuya ilişkin önemli çalışmalar da atf

gösterilerek vurgulanmıştır. Buna karşın kütüphanelerin, Osmanlı kentlerinde eğitime ve bilime olumlu etkisinin de yadsınamaz olduğu belirtilmiştir. Bu kapsamda, Aydın vilayetinde bulunan kütüphaneler detaylı olarak ele alınmıştır. Fakat bu kütüphanelerde bulunan kaynakların toplumun kendi çağını anlayabilmesi ve değerlendirebilmesi açısından yeterli olmadığı ifade edilerek, o dönemde toplumun gereksinimlerine cevap verebilen kütüphanelerin de zamana ihtiyaçları olduğu vurgulanmıştır. Çalışma Osmanlı döneminde, vilayetlerde bulunan kütüphaneler hakkında bilgi sunması açısından dikkat çekicidir.

"Cumhuriyet Dönemi Kütüphaneleri" (s. 139-156) başlıklı ikinci bölümde, üç farklı çalışma kaleme alınmıştır. Bölümün ilk çalışması olan "Halkevi Kütüphanelerinin Tarihteki Yeri ve Önemi" başlıklı, Havva Altıkulaçoğlu'nun ele aldığı çalışmada, Halkevlerinin kuruluşu ve şubeleri ele alınmıştır. Aynı zamanda Halkevi kütüphanelerinin toplumun kültür gereksinimlerini karşılamadaki önemine değinilerek, Halkevi kütüphanelerinin günümüz halk kütüphanelerinin çekirdeğini oluşturduğu belirtilmiştir. Selçuk Aydın'ın kaleme aldığı, "Kültürel Mirasın Sunumunda Dijital Kütüphaneler" başlıklı ikinci çalışmada ise dijital kütüphaneler ve kültürel miras konularına değinilerek, Türkiye'den ve Dünyadan dijital kütüphane örneklerine yer verilmiştir. Özgür Polat tarafından bölümün son ve üçüncü çalışması olarak kaleme alınan, "Kent Yaşamında Kent Kültürü ve Belleğinin Önemi: Gaziantep Kent Arşivi Örneği" başlıklı çalışmada, kent kültürü ve belleği konularına değinilerek kent arşivlerinin kent kültürü ve belleğinin korunmasındaki yeri değerlendirilmiştir. Bu kapsamda çalışmada örnek olarak Gaziantep Kent Arşivi görsellerle de desteklenerek detaylı olarak ele alınmıştır.

Eserin üçüncü bölümünde, "Dünya Kütüphaneleri" (s. 159-266) başlığı altında bazıları milli kütüphaneler ile ilgili olmak üzere dokuz farklı ülkenin kütüphanelerini ele alan dokuz çalışma kaleme alınmıştır. "Türk Millî Kütüphanesine Genel Bir Bakış" başlıklı, Hakan Yaşar tarafından ele alınan ilk çalışmada, Osmanlı Devleti'nde ve Cumhuriyet Döneminde kütüphane kurma çalışmaları incelenmiştir. Milli Kütüphanenin kuruluş aşamaları ve gelişim süreci de ele alınarak, Milli Kütüphanenin ulusal eğitim, kültür ve bilim politikalarının başarıya ulaşmasında en önemli yapı taşı olduğu belirtilmiş bu nedenle Milli Kütüphaneye, gereksinim duyduğu alanlarda destek olunması gerektiği görüşü sunulmuştur. Fatma Akay-Türker'in kaleme aldığı, bölümün ikinci çalışması olan "Avusturya Millî Kütüphanesinde Türk Tarihi ile Alakalı Kaynaklar" başlıklı çalışmada, Avusturya Millî Kütüphanesinin tarihi, yapılan çalışmalara ışık tutabilmesi amacıyla ele alınmıştır. Ayrıca Avusturya Millî Kütüphanesinde bulunan Türk tarihi ile ilgili kaynakların niceliksel olarak fazla olmasından ötürü, kaynakların teker teker incelenemeyeceği bu nedenle söz konusu kaynaklara erişim yollarının neler olduğu detaylı olarak sunulmuştur. Bu kapsamda katalog tarama filtreleme özellikleriyle birlikte, Türk tarihi ile ilgili kaynaklara erişim için kullanılacak anahtar kelimeler

Almanca karşılıkları ile belirtilmiştir Çalışma, Avusturya Milli Kütüphanesinden Türk tarihiyle ilgili bilgi gereksinimi duyan kullanıcılara bilgi erişim noktasında yol göstermesi açısından önemlidir. Emrah Naki'nin ele aldığı, *"İspanya Milli Kütüphanesi"* başlıklı üçüncü çalışma, tarihçe bilgileriyle birlikte, Kraliyet Kütüphanesi Kraliyet Kütüphanesinden Milli Kütüphaneye geçiş süreci ve kullanıcıların Milli Kütüphane hizmetlerinden yararlanma koşullarının neler olduğunu içermektedir. *"Modern Yunanistan ve Yunan Milli Kütüphanesi"* başlıklı, Çağla D. Tağmat tarafından hazırlanan çalışmada, modern Yunanistan ile ilgili tarihçenin ardından Yunan Milli Kütüphanesinin kuruluşu, koleksiyon içeriği, büyüklüğü, idari işleyişi, geçmiş dönemde ve günümüzde hizmet sunduğu binalar fiziki yapıları ile ele alınmıştır. Resul Turan tarafından kaleme alınan *"Gürcistan Parlamento Kütüphanesi ve Milli El Yazmaları Merkezi"* başlıklı bölümün dördüncü çalışmasında, Türk-Gürcü kültürel etkileşimine ve Gürcistan'da kültürel hayata değinilmiştir. Aynı zamanda Gürcistan Parlamento Kütüphanesi tarihçesi, koleksiyonu Gürcistan Milli El Yazmaları Merkezi ele alınmıştır. Kürşat Yıldırım tarafından hazırlanan, bölümün, *"Çin Kütüphaneleri ve Kütüphaneciliği Üzerine Kısa Bir Değerlendirme"* başlıklı beşinci çalışmasında, Çin kütüphaneleri, bu kütüphanelerin gelişimi ve Shanghai Kütüphanesi örneği üzerinden Çin kütüphanelerinin işleyişi hakkında bilgiler sunulmuştur. Bahar İzmir'in ele aldığı, *"Türk Tarihi Araştırmalarında Hindistan Kütüphanelerinin Yeri ve Önemi: Yeni Delhi ve Haydarabad Kütüphaneleri Örneği"* başlıklı yazıda, Hindistan'da bulunan kütüphaneler özellikle de koleksiyon genişlikleri ve köklü tarihleri de dikkate alınarak Delhi'de bulunan Nehru Memorial Müze ve Kütüphanesi, Jawaharlal Nehru Üniversitesi Kütüphanesi ve Haydarabad Kütüphaneleri değerlendirilmiştir. Ayrıca Hindistan kütüphanelerinin Türk tarihi çalışmalarında kullanılabilecek özgün eserleri, koleksiyonlarında buldukları ifade edilmiştir. Altan Çetin tarafından hazırlanan, *"Mısır Milli Kütüphanesi ve Buradaki Türkçe Yazma/Basma Eserlere Dair"* başlıklı yazıda, Mısır Milli Kütüphanesinin kuruluşu, koleksiyonunda bulunan Türkçe yazmalar kataloğu ve basma eserler kataloğu hakkında bilgiler sunulmuştur. Ayrıca kültürel mirasımıza yönelik yazma ve basma eserlerin, Mısır Milli Kütüphanesi koleksiyonunda bulunduğu belirtilmiştir. Bölümün *"Türkiye ve Meksika'da Kütüphanelerin Gelişimi Üzerine Karşılaştırmalı Bir Değerlendirme"* başlıklı, Ayşe Yazar tarafından kaleme alınan son çalışmasında, Türkiye'de ve Meksika'daki kütüphane ve kütüphanecilik geleneği ele alınmış aynı zamanda geçmişte kurulan kütüphanelere ve bu kütüphanelerin misyonlarına değinilerek, her iki ülkenin hem kütüphane hem de kütüphanecilik açısından gelişimi karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiştir. Bölüm, farklı ülke kütüphanelerine yönelik çalışmaları içermesi ve okurlara, kütüphane kuruluşları işleyişleri, sundukları hizmet, derme ve derme büyüklükleri hakkında geçmiş ve günümüz üzerinden ulusal ve uluslararası karşılaştırmalı bir değerlendirme imkânı sunması açısından da önemlidir.

Eserin “*Tarih Boyunca Türklerde Kitap*” (s.269-456) başlıklı dördüncü ve son bölümünde ise farklı dönemlere ait kitap ve kütüphane konularını içeren on bir çalışma yer almaktadır. Remziye Yılmaz’ın hazırladığı “*Kâşgarlı Mahmud’un Haritası ve Haritadaki Türk Şehirleri*” başlıklı ilk çalışmada, Dîvânu Lugâtî’t-Türk’te bulunan Türklerin yaşadıkları bölgeleri gösteren harita ve bu haritanın özellikleri ele alınarak, haritada bulunan Türk şehirleri tanıtılmıştır. Ceren Selvi’nin ele aldığı, bölümün ikinci çalışması olan “*Kutadgu Bilig’de “Bilgi”nin Önemi ile İlgili Beyitlerin Anlamsal Sınıflandırılması*” başlıklı çalışmada, Kutadgu Bilig ile ilgili kuramsal bilgi verilmesinin ardından, Kutadgu Bilig’de bilgi ve okumanın önemini içeren 50 beyitin tespit edildiği belirtilmiştir. Çalışmada bu beyitler dokuz anlamsal alanda gruplandırılarak açıklanmıştır. “*Moğollar Hakkında İlk Kapsamlı Kitap Çalışmaları: Meng Ta Pei Lu ve Hei Ta Shi Lu Örnekleri*” başlıklı, Orhan Çınar tarafından kaleme alınan üçüncü yazıda, Moğolların yazılı kültürle geç tanışmasından ötürü haklarındaki ilk bilgilerin kendilerinden değil farklı kaynaklardan öğrenilebildiği bu nedenle yakın ilişki içerisinde buldukları Çin toplumundan elde edilebilecek kaynakların önemli olduğu vurgulanmış; bu nedenle Çinli elçiler tarafından yazılan Meng Ta Pei Lu ve Hei Ta Shi Lu adlı raporlar incelenerek, Moğol halkı, yöneticileri, askeri yapılanması, sosyo-kültürel yaşamları ve Cengiz Han kanunları hakkında bilgiler sunulmuştur. Bölümün dördüncü çalışması olan ve Tuba Tombuloğlu tarafından hazırlanan “*Baysungur Kitâbhânesi*” başlıklı yazıda, Emir Timur’un kurduğu Timur Devletinin sadece askeri ve siyasi başarılarla değil aynı zamanda Türkistan kültür-sanatının da öncüsü olduğu vurgulanmıştır. Bununla birlikte bu dönemde gelişim gösteren kitâbhânelere değinilerek terimin kütüphaneden farklı olduğu ve kütüphaneyi de içerisinde barındıran bir kompleks olduğu belirtilmiştir. Ayrıca Timur dönemi kitâbhânelerinin üç aşamada gelişim gösterdiği vurgulanarak bu aşamalara ilişkin bilgi sunulmuştur. Şahruh döneminde, başkentin Semerkant’tan Herat’a taşınmasıyla kültür ve sanat faaliyetlerini de Herat’ta güçlü bir şekilde devam ettiği ifade edilmiştir. Şahruh ve Gevherşad Begüm’ün oğlu Baysungur’un sarayında özel bir kitâbhânesinin olduğu, burada sanatçıları ve sanatsal faaliyetleri desteklediğinin bilindiği belirtilmiştir. Dönem hakkında detaylı bilgilerin sunulması açısından oldukça dikkat çekici bir bölümdür. Zeliha Tuğuz tarafından kaleme alınan “*Paris, Viyana, Venedik ve Erivan Ulusal Kütüphanelerindeki Gregoryan Muhiti Kıpçak Türkçesi Metinlerinde Hz. Meryem’le İlgili Söz Varlığı*” başlıklı beşinci çalışmada, Paris, Viyana, Venedik ve Erivan kütüphanelerinde bulunan Gregoryan Muhiti Kıpçak Türkçesi (GMKT) ile yazılmış metinlerle birlikte Aleksandr Garkavets’e ait Kıpçakskoe Pismennoe Nasledie I-II-II, Katalog i Teksti Pamyatnikov Armyanskim Pismom, Pamyatniki Duhovnoy Kulturi Karaimov, Kumanov-Polovtsev i Armyano-Kıpçakov, Katalog i Teksti Pamyatnikov Armyanskim Pismom gibi eserler temel alınarak Hz. Meryem’le ilgili belirlenen tamamlama ve adların sınıflanabilmesi amacıyla tamlama ve adların değerlendirilmesi

yapılmıştır. Hz. Meryem'in, metinlerde nasıl ifade edildiği ile ilgili detaylı bilgi verilmiştir. *"Osmanlı Taşrasında Kitap Kültürü: Trabzon Örneği"* başlıklı, Necmettin Aygün'ün hazırladığı, bölümün altıncı yazısında, Osmanlı döneminde kitap ve kütüphane kültürü değerlendirilerek, XVIII. yüzyılda kitap ve kütüphane kültürünün yaygın olduğu Trabzon örneği ele alınmıştır. Bu bağlamda Trabzon'da kitap kültürünün baskın olarak islami ilimler, islami ilimlerden daha az olmak üzere tıp, coğrafya vb. gibi yardımcı ilimler üzerine kurulu olduğu belirtilmiştir. Aynı zamanda XVII. yüzyıl sonlarında kitaplık kurma ve vakfetme eğiliminden söz edilerek Şatırzâde Mehmet Ağa, Üçüncüzâde Ömer Paşa, Marufzâde Ömer Efendi ve Nimbiyıkzâde Ali Ağa örnekleri çalışma kapsamında değerlendirilmiştir. Züleyha Ustaoğlu tarafından ele alınan, bölümün *"Osmanlı Dönemi Şehzadeler Şehri Manisa'da Kitap Kültürü Üzerine Düşünceler"* başlıklı yedinci çalışmasında, Manisa sancağında kurulan kütüphaneler ve tarihçelerinden söz edilerek söz konusu kütüphanelerin koleksiyonları hakkında bilgi verilmiştir. Ayrıca çalışmada, hizmetine devam eden Manisa Yazma Eser Kütüphanesinde bulunan XVI-XVII. yüzyıllar arasında yazılmış veya istinsah edilmiş eserlere ilişkin mühürler değerlendirilerek, koleksiyonda bulunan kaynakların hangi vakfa ait oldukları belirlenmiştir. Tahir Kodal tarafından hazırlanan, *"Türkiye'nin Sihhî-i İctimâî Coğrafyası Bağlamında Denizli'de Yazılan Yeni Bir Kitap"* başlıklı çalışmada, Cumhuriyetin ilk yıllarında Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının talebi üzerine ülkenin sağlık problemlerini belirleyebilmek, ekonomik, sosyal ve üretim potansiyeli hakkında bilgi sahibi olmak amacıyla illerde görev yapan sağlık müdürleri tarafından illerin durumlarına yönelik raporların hazırlandığı ve bu raporların *"Türkiye'nin Sihhî-i İctimâî Coğrafyası"* adıyla yayınlandığı belirtilmiştir. Bu kapsamda çalışmada, Denizli iline yönelik Dr. Kemal Şakir (Saraçoğlu) tarafından hazırlanan rapor değerlendirilmiştir. Çalışma kapsamında ele alınan rapor, Denizli ilinin cumhuriyetin ilk yıllarında anlaşılabilmesi açısından oldukça önemlidir. Onur Yıldız'ın ele aldığı *"Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Spor Dergileri"* başlıklı bölümün dokuzuncu çalışmasında, 1910 yılından 1930 yılına kadar içerik ve konu bazlı gelişme gösteren spor dergilerinin, ilk başlarda futbol gibi belli başlı sporlara yönelindikleri zamanla farklı spor branşlarına yer verdikleri belirtilmiştir. Çalışmada ayrıca 1910-1930 yılları arasında yayımlanmış 14 spor dergisi hakkında bilgi sunulmuştur. Huriye Çolaklar ve Hasan Öztürk tarafından bölümün onuncu çalışması olarak kaleme alınan *"Bilgi ve Belge Yönetimi Alanındaki Dergilere Genel Bir Bakış: Kitap ve Kütüphane Tarihi Konulu Çalışmaların Değerlendirilmesi"* başlıklı çalışmada, ilk olarak Türkiye'de kütüphanecilik eğitimi tarihi üzerine bilgi sunulmuştur. Çalışmanın kapsamını, Bilgi ve Belge Yönetimi alanında yayıncılık faaliyetlerine devam eden dergiler ve bu dergilerde yer alan "kitap ve kütüphane" temalı yazıların değerlendirilmesi oluşturmaktadır. Bu bağlamda alanda faaliyetlerini sürdüren dergiler ile ilgili genel bilgilerin yanında, dergilerin profili ve yayıncı kuruluş gibi bilgiler de sunulmuştur. Aynı zamanda çalışma kapsamına uygun olarak "kitap tarihi", "kütüphane tarihi", "kitap ve kütüphane tarihi"

başlıklarında kaç yayın yapıldığı, yayın türleri, yayınlarda kullanılan yöntem bilgileri, yazarlar ve yazarların yayın sayıları, en çok yayın yapan yazarlar, yazarların görev yaptıkları kurum ve/veya kuruluşlar hakkında ayrıntılı istatistiki veriler sunulmuştur. Bölümün son ve on birinci çalışması olan ve Hatice Kerimoğlu tarafından hazırlanan “*Rusların Orta Asya’ya Yaptıkları Seyahatler ve Keşif Gezilerine Genel Bir Bakış Adlı Yayın Dizisinin Dönemselleştirme Açısından Önemi*” başlıklı çalışmada ise Rusya’nın Türkistan’a yaptığı seyahatler ve keşif gezileri hakkında “Rusların Orta Asya’ya Yaptıkları Seyahatler ve Keşif Gezilerine Genel Bir Bakış” isimli yayın dizisi temel alınarak ve dönemin ilgili kaynaklarından da yararlanılarak değerlendirme yapıldığı görülmektedir. Bu bağlamda Rusların seyahat ve keşif gezileri, 1715-1856 birinci dönem, 1856-1869 ikinci dönem, 1869-1880 üçüncü dönem ve 1881-1886 dördüncü dönem olmak üzere dönemlere ayırarak ele alınmıştır. Yayın dizisinin, Türkistan tarihiyle ilgili materyalleri bir araya getirerek erişilebilir kılmasının öneminden söz edilmiş ve söz konusu seyahatlerin dönemin siyasi, ekonomik, toplumsal şartlarıyla değerlendirilmesi gerekliliği vurgulanmıştır.

Eserde, kitap ve kütüphane temalı dört bölüm yer almaktadır. Bu bölümlerde, kütüphaneler farklı dönemler üzerinden ve farklı açılardan ele alınmış, ayrıca kitap algısının ve kitap kültürünün tarih boyunca nasıl ele alındığına dair de dönemler ve kültürler üzerinden değerlendirmeler yapılmıştır. Bölümler, yer alan yazıların özgün olması, bazı yazıların ise konularla ilk kez karşılaşanlara içerik ile ilgili detaylı bilgi sunması açısından oldukça dikkat çekicidir. Ayrıca eser, geçmiş ile bilgi vererek elde edilen bilgiler ile gelecek dönemlerde yapılacak çalışmalara da ışık tutabilecektir. Bu sebeple başta okurları eserle buluşturan Sn. Prof. Dr. Alpaslan DEMİR, Doç. Dr. Tuba TOMBULOĞLU ve Prof. Dr. Sezai BALCI’ya ve sundukları kıymetli bilgiler için değerli yazarlara teşekkürlerimi sunarım.

Kaynakça

Demir, A., Balcı, S. ve Tombuloğlu, T. (2021). *Kitap ve Kütüphane: Kitaplar ile Geçen Bir Ömür Mustafa Vedat SÖNMEZ’e Armağan*. İstanbul: Efe Akademi Yayınları.